

Latweefchu Awises.

51. gaddagahjums.

No. 31.

Trefschdeenâ, 2. (14.) August.

1872.

Redakteera adreffe: Pastor Sakranowicz Luitingen, pr. Frauenburg, Kurland.
Offpedijija Westhorn k. (Mehher) grabmatu bobde Jelgawâ.

Stahditajs: Wisjannafahs fimas. Daschadas fimas. Kâ pahwestus zeff. Grantinees un kalps. Dseefntaa. Abtdas. Labbibas un ptefchu tirgus. Sluddmafchanas.

Wisjannafahs fimas.

Berline 10. Aug. (29. Juli). Baltijas generalgubernatora k., firts Bagrationis tē abrauzis.

Bern 7. Aug. (26. Juli). Schweizija no Franzijas dabujst ismaksatus tohs 2 beidsamohs milion frankus, kas tai par Bourbaki generala armijas kohpschanu bija jamaksa. Zaffitaji atminnehs, ka Franzischu-Wahzu kara beigās general Bourbafis, no generala Manteuffel dšibts, pahrgahja ar wifu sawu leelu armiju us Schweizijas rohbeichahm, fur ta, kamehr karisch bija beidses, tappa kohpta un usurreta.

Pehterburgas awises fimo, ka 26. Juli generalfeldmarschals graf Berg, kas Keisara weeta Pohls walda, augstus gohda swehtlus swimnejs, jo tai deenâ palikka 60 gaddi, ka Keisara deenestâ stahw. Par schi augsta kunga dšhwibas gahjumu awises rakta: Friedrich Wilhelm Rembert von Berg irr dšmmit 1794 Sagrits pillt Widsemmē, un kad Tehrpattâ bija issudeerejis, tad 1812 eestahja par junteru Keepajas kahjnceku pulkâ. Grantischu kara kahwahs til dubshigi, ka jau pehz 4½ mehnescheem par wirfneelu tappa uszels un nu dauds karros un kauschanahs un zittas walts darrischanas til ismanihgs bijis, ka scheligais Keisars wianu 1856 uszela par grafu, generalfeldmarschallu un par generalgubernatoru Finnlandē. No 1866. gadda wintš Keisara weeta walda Pohlu semmi. Tee trihs Keisari, appalsch kurreem deenejis, wianu puschojuschi ar 18 augleem ordeneem un gohda sibmehm un tam weenu dšimtmuifschu schinkojuschi. No ahrwalts waldineekeem wintš 8 augstus ordenus pelnijis. Tahds ordenu pulks ween jau israhd wihra swarrigus puhlinus par tehwalts labklahschanu. Lai Deews tas kungs bagatigi swehti scho gohdigu sirngalwu un wianam dohd swehtigu dšhwibas waffaru!
R. S—z.

Baltijas generalgubernators firts Bagration 22. Juli Jelgawâ buhdams irr schimti deenâ, ka muhsu wiffuscheligas Keisarenes un tapat arri leelfirstenes krohnamaninezes wahrda deenâ, sawu gubernu wahrda ar laines wehlechanu weenu apweizinaschanu us Livadiju Krimâ un ohtru us Dahnu semmi ar telegrafu nolaidis un no abahm puffedm scheligu atbildu un pateizibas wahrdis preesch wiffahm Baltijas gubernu kauschu fahrtahm dabujis.

No Willandes pilfesta puffed, kâ „Str. p.“ awise fimo, buhschoht kuhgchanu preeschâ list, lai atwehl buhweht dšelfzestur no Willandes us Pehrmanu un Ruseni. Ne til ween ka Pehrmanas un Mihgas ohti zaur to tapschoht tuwahf safecti, bet arri paschos tais aprinkos kâ Balmeere, Pehrmana, Willande effoht mamama ta wajadsiha pehz tahda zella, kas andeles prezes imadda. Lihds schim par limfehlahm frakte no Willandes lihds Pehrmanai istafoht wairahf kâ no Pehrmanas

lihds Stettiner Pruhshos. Schi jauna libnija, kas zaur paschu augliqo Widsemmes apgabbalu ectu, buhtu tad arri wehl lihds Walfai pagarrinajama, lai seenahs pee tahs dohmâs nemtahs Mihgas-Tehrpattas libnijas.

Nischni Nowgorodâ 25. Juli us Oka uppes kahdas 40 stuhgas fahfuschas degt, leefmas aisgrabuschas arri dauds prezes krafta mallâ, fur dauds tauku, ellas, bohwillas u. z. bijis. Skahde irr leela.

„Wald. finn.“ irschkina to fshadi, kas zaur krusu pee laukeem Mai un Juni mehneschos ween 25 gubernas notikluf us wairahf kâ 1 milionu rublu; wisleelaka krusas fshade irr Kalugas gub. Zaur peepeschu aulstumu Juni mehnesi irr Kasanâs gub. 90 tuhft. puhraweetas apfshdetas. Zahrwi fshadi darrifuschi us 7 tuhft. puh. w. par kahdi 50 tuhft. rublu. Saratowâ zaur leetu dauds aitu pohstâ gahjuschas.

Pehterburga. Wuhfu kungs un Keisars us minister kunga preeschâ listchanu irr pawehlejis, wiffus rohtas rakstus no Keisara Pehtera ta leela pa wiffu walfi kraht un drukkâ doht. Wifs tas darbs irr nodohs tautas apgaism. ministerijai.

Wahzsemmes waldischana aisleegusi, no Kreenusenmes lohpus zaur Wahzsemmi west, lai lohpu mehris netaptu turp eewests.
S.

Daschadas fimas.

No eefschemmehm.

Baltijas generalgubernatoram firts Bagration irr atwehlehts wesselibas kohpschanas dehl us 2½ mehnescheem isbraukt us ahrsemmehm.

Behz ta zaur Kursemmes gubernatora kungu issluddinata, Wissaugstaka nospreeduma, wiffi tee atstankâ atlaisti saldati, kam pascheem ussurra nau, nei arri raddu, kas par wianeem warr gahdaht un kas tamdehl grihb ismelleht to peepalihdsibu no 3 rubl. par mehnesi, warr tahdu palihdsibu tiklakai dabuht us nowadda nospreedumu un pagasta waldibahm nau zittadi brihw tahdu leezibas rakstu isdoht, ka til tad, kad nowads to nospreedis.

No Ruzzawas 20. Juli. Seenu un rudsus jau effam, gohds Deewam, nokohpuschi; tiklakai leelâs muifschas un retkâ zittâ weeta wehl dauds mes kohpiu rudsu us laukeem redsamas. — Warram gan preegatees par scha gadda augleem — ir par waffareju, kautschu gan tahda nebuhs, kâ eefahloht warreja zerrecht, eklam tas karsums, kas puzzettortas nedelas — no 11. Juni lihds 6. Juli — bes leetus lahstes (pee 20 lihds 30 grabdeem) muhs isschahweja, kâ ka wiffas mallas no faufumia fshakstehf fshaksteja, un uhdens jau weetahm fahka truhkt. Gan teefa, muhsu apgabbalam pee feena wahfshanas tannis efermalla un purwu plawâs fittais laikis bij lohti isdewihgs. Wuh-

fejce arri nepawalkahs weenâ seemâ to seenu, fo schogadd fowahkufchi. Waffar un schodeen stipriâ leetus muhsu istwihkufschus tihrumus atweidse, un warrefim nu stahtees pee rudsu semmes fahrtaschanas. — Gelfsch fchi mehnescha muhsu puffe daschi uggunggrehki gaddijufchees. Balangâ, Kreetingâ un Klaipehdâ degga. Arridsan muhsu basnizas turumâ — basnizas wihra stallis ar seenu, ratteem un zittahm leetahm fadegga. — Kreetingâ klostersa stalli un zittas ehkas nodeggufchas un patte krahfchna klostersa basniza gandrihi — tad nebuhtu laikâ glahbeji atsteigufchees — aisdeggufchees. Balangâ diwi nammi un arridsan lattolu mahzitaja muhschas stallis ar 40 wesumeem seena un daschahm zittahm wehrtes leetahm nodegga, bet scheitan arri 6 nabaga sirgi behdigu, gruktu nahwi atradda, kantschu deenas laikâ, pulkstens los pusdeenâ, uggung isgehlahs. Laikam buhtu kahdus sirgus isglahbufchi, tad tee nebuhtu bijufchi katriâ ar diwi kehdehm peefecti. Prohti: tur bij ischetri dahrgi ehfeli, kas swescheem us masgaschanohs atbraufufcheem lungeem peederreja, — diwi bij mahzitaja pascha sirgi. Tikko uggung isgehlahs (no fchi stallâ papreelfsch), tad kutscheris eekritta stalli, bet ar leelahm mohlahm tiklai weenu sirgu atswabbinaja; bet tas jau bij tâ apdedsis, ka to wajadseja tomehr noschaut. Lohpini krahkufchi un swegufchi, ka bail bijis klausitees. Newarr sinnaht, no kam uggung zehlfuees. Dohmas irr us diwi ubagu sehneem, kas ais stallâ pakkatas papihrusziggares grubbejufchi fuchkehht. Lai Deems farga no besprahfcheem!

Chr. Sch—g.

Veelwahrdes palihga mahzitajs N. Walter irr aiginahts par mahzitaju pee Marijas diakonissu namma Mihgâ.

Mihgas apgabbalâ kartuppefi pee laksteem fahkufchi flimmohht un jabihstahs, ka ne-aisaemm arri kartuppelus paschus.

— Pee daugawas tilta buhwes pahri nelaimes gaddijufschahs: 19. Juli no rihta weens no strahdneefem Zwanows no augfchallafschahm us appalschajahm nokrisdams irr labbo kahju pahrlausis. 20. Juli atkal stallaschas fahseenoht irr gabbali krittufchi un 5 strahdneefus eewainojufchi, tam weenam arri kahja falaufla, tee zitti tik weegli draggati. Tee tilka darbi eet tikufchi us preelfschu. (N. Z.)

Walfas muffed sahle 23. un 24. Juli irr latw. teaters spehlehts par labbu teem zaur wehtu nelaimê krittufcheem brahleem.

Behterburga. Jauno karra deenesta liffumu komissione irr arri to leetu pahrspreedufi, kas buhtu darrams ar tahdeem, kas paschi tihschi sewi par nabageem padarrahs. Walfu leela puffe bij pa tam, ka tahdus buhs nodohht saldats bes kahdas lohsefchanas un arri bes kahdas deenestlaika pa-ihfnaschanas; ja irr pawiffam negeldigi deenestam, tad tohs buhs pehz liffumeem fohdiht; tik 1 balsâ bij pa tam, ka tahdus tik buhs bahrgi fohdiht, bet nemas pulkâ nemt, jo negohdigem nebuhs pulkâ buht karra spehka.

— Kaut gan, kâ dsird, jau nahkofchâ gaddâ jaunee karra deenesta liffumi buhs gattawi, tad tomehr tas gan wehl warr buht, ka ta rekrufchu dohschana, kas arweenu gadda eefahkumâ mehds norikt, wehl 1873. gaddâ janemm

pehz lihdsfchinnigeem liffumeem. Ta awise „Kreewu pasfaule“ falkahs dsirdejufi, ka 1873 buhschoht pa wiffu walsti 6 no tuhstoscha jadohd.

Waj Kreewufemme irr ta wiffubagata pee sirgeem, par to leetu pahrspreedufi „Golos“ awise un peemiuu, ka us Kreewu walsts 77 milioneem eedfchwotaju nahfoht 20 milioni sirgu, zaur zaurim gandrihi ik us katri 4 zilweki pa 1 sirgam, Austrija effohht ik us 10 tik 1; Wahzfemme ik us 6 pa 1 sirgam. Bet tad to walsts leelumu un zeffu tahlumu pee Kreewufemmes eerehkina, tad jafalka, ka ik us katri juhdsi Kreewufemmei 4 reis tik mas sirgu kâ Wahzfemmei. Turklahht sirgu bagatiba nau wis arween tur, fur to warretu ihpaschi karra wajadfibai par labbu isleetaht. Tâ Siberija nahk ik us 1 zilweka pa sirgam. Permas gubernâ, us kurren zittulak Keisars Behteris tas leelais nosufhtija pirmohs Sahmu fallas sirgus, taggad irr lihds 760 tuhst. sirgu. S.

No ahrfemnehm.

Wahzu keisars us September mehneft sawus augstohs weefus gaididams leel jau wiffu preelfsch gohda usnefchanas fataisihht. Scharlottenburgâ tohpohht pilli daschadas pahrbuhwes preelfschâ nemtas. Wiffupirms irr apsohlijees nahkt Austrijas keisars un kâ dsird, lihds ar keisareni. Tahda apzeemofchana tad israhditu ihsti draudfigu prahtu un ka Austrija irr aismiesufi to agraka karra naidu. Bet jaunafahs sinmas nu wehl arri to sinno, ka Kreewu keisars Aleksanders arri grubboht tai paschâ laikâ Berlinê buht, tâ ka tad wiffi 3 keisari kohpâ buhtu. Is schahdu draudfigu fatifschanohs stary teem wiffuwarrenajeem gan wiffas walstis ar preelu warr kuhfoht, jo tahs dohd jaunu drohfschibu us meera pastahwibu, jo tad schee 3 waldineeki falda meera dohmas un tahdas norunnas turr, kas tad spehz teem pretti meeru traueht?

— Bismarka firfs wesselibas labbad Kluffumâ dsihwodams irr arri par wiffahm peedahwatahm gohdinafchanahm pateikdamees, wiffâ Kluffumâ sawas sudraba kahsas swehtijis.

Franzija. Ne tahlu no Tulon pilfehhta kahdâ pasfehptâ allâ nupat useetas dauds skastes pilnas ar schaffepo flinteem, patroneem, mundeereem un zittadahm karra leetahm. Flinschu effohht kahdas 20 tuhstosch. Nu no polizejas puffes tohp pakkal mehlehts, kas gan schahdu mantibu tur warr buht noguldijis. Dohma, ka Spaneefchu Karlistu partija tur tohs eerohtschus sawahkufi, lai isdewigâ brihdi gattawi bruunoti warretu no turweens eet par rohbeschu Spanija eelfschâ.

Pahr Parisi 27. Juli tik stipriâ leetus nahzis, kahdu wezzakee laudis ne-atminnahs peeredsejufchi. 1 stundas laikâ bij wiffas eelas par uppehm pahrwehtitas un uhdens straumes nammôs, bohdes eelfschâ gahsdamahs irr leelu skahdi darrijufchas.

Rohmas laudihm un gan arri wehl dauds zitteem leelas behdas buhtu, ja pateesi buhtu, kâ sinno, ka Rohmâ leelahs Behtera kasnizas angsta stalta kupelle sahfoht kufteht un jabihstahs, ka ta drihs warr gahftees. Winna irr ihstis flunstes darbs, fo flawenais Mikels Angelo salizgis.

Spanija. Par to ftepfawu darbu, fo grehzienecki pret Spanijas fehninu bij nodohmajufchi ifdarricht, wehl nedfird nekahdu gaischafu finnu, no kahdas partijas puffes gau tas nahzis. Wiswairahf dohma, fa buhs gaddiufchees zilweki, kas gribbeja ar to ifkafpohf atfimumtaks Nibellas fehninu zilli. Bet to gan warr fazzicht, fa nekehndneeku dohmas nemaf nedabuhn upilditees, jo ja taggadejam fehninam bij wehl dandf prettineeku, tad taggad tee wiffi irr apluffufchi un pa mallu mallahm no wiffas firds fweizina un preezajahs taggad par fehninu Amadeu un tas breefmu brihdid irr to panahzis, fa fehninfch drohfchali fa nekad, taggad fehfch famä weeta.

Norwegu femme 18. Juli fwehtija tuhftofch gaddu fwehfklus par peeminnu fa Norwegu walfs jau 1000 gaddu paffahw. Par peeminnas fihmi tappa uf fehnina Heraldta tappa pee Haugesundas leels ftabf zelts, kas tur wiffai juhmallei warrehs derreht par mehrofli. 872. gaddä pehz Kr. df. fehninfch Heraldts Harfager duhfchigä kauschana ufwarreja wiffu to leelu pulku warreno, kas Norwegijä waldija un femmi ifscheltu turreja, un fo winfch tur preefch 1000 gaddeem ifdarrijis, walfi weenä fawenodams, to ar pateizibu peeminneja taggad Norwegefchu tauta. Sweedru prinzis Oflars bij arri uf fwehtleem atbrauzis un pats to fwehtlu ruanu turreja. Bij wairahf fa 20 tuhft. fonaflufchi, tur to peeminnas ftabbu atklahja.

Turku fultans irr eezehlis jaunu leelweftu, Midad Pafcha un libds ar fcho pahgrehfifchenu effohf arri wiffi zitti minifteri pahzillati. Egipres wihzelehninfch fultanam fchfinikbäs atweddis 50 tuhft. fmalku flinfchu, kas fultanam leelu preeku darroht.

No Konftantinopoles rakfa, fa Turki laffohf famus fpeklus fohpä un zaur rakfteem un wiffadahm ufweddinafchanahm gribbohf famestees fohpä wiffi turkutizzigee pa Eropu, Afija un Afrifu. Irr zehlfufchi beedribu, kas lai nu aug un wiffus weeno. Pats Turku fultans irr ar woffelibu lohti wahfifch, effohf eewezejufees afnu fkaite; tä tad gandrifs wiffas waldifchanas darrifchanas ftabw leelweftu rohkäs un fchis irr wiffaem Ciropescheem un Kristiteem leelu leelais eenaidneeks. Bes winna preefahwefchanas arri laudis nebuhtu ufdohmajufchi tahdu beedribu, fa minnejahm, zelt. S.

Rabbi atdohts. Maudfis wihre gribbeja kahdu ftohlas behrnu peefchbohft un tam praffija: „Teiz man, fehn, fa gan warr ifschfikt fchaggatu tehwinu no fchaggatu mah-tites?“ „Medjeet,“ atteiza fehns pawihpfnadams. „fchaggatu fehwinfch irr mellibalts un fchaggatu mah-tite irr baltimella.“ Wihrelim nebij fo atbildet.

J. Obsol.

Kä pahwestus zell.

Par fcho leetu jau preefch neilga laika laffitajeem apraftiu pafneedsahm, tur tappa irahdihts, fa ita zelfchana noteek no wat kardinalu fanahfifchanas konflawä libds tam fwarrigajam brihdin, tur kardinalu diakons to jaunifwehlete pahwestu frohne. Das noteek itä: Kad pahwestu

mischas noturrejis un fwehtu wallarehdeenu baudijis, tad winfch ufklaby tai leelajä balkoni, kas fuedf par Pehtera bafnijas leelajahm durwihm un tur wiffaem redfoht tohp ar to trihfahertigu frohni frohnehts. Das kardinalis tam to frohni ufklidams fakfa tohs latinifku wahrdus: Ac-oipe Tiaram tribus Coronis coronatam, et scias patrem te esse principum ac Regum, Rectorem orbis, in terra vicarium salvatoris nostri Jesu Christi, cui et honoret gloria in saecula saeculorum. Amen. (Senem te zepuri ar trim frohneem pufchlotu un finni, fa effi keisarun fehninu tehws, pafauls walditoje, wirs femmes wretneeks muhfuf pestitaja Jesus Kristus, furräm kalpo gohriba muhfufigi muhficham. Amen) Wiff tas frohnefchanas darbs irr uf to fmalakfo nospreefs zaur agrakajeem pahwesteem. Arri ta leeta, kas tam wirs femmes tif lohti pa-augfinafam, fa fangeja balfs uf pafemmibu lai flann: Kamehr pahwestu ar leelu gohdibu nefz zaur Pehtera bafnizu, eet weens no augftajeem fullaineem pa preefchu un nefz rohkäs fudraba blohdu, furrä kas eeleets, fo weegli warr fadefinaht; tur pee-eet preefteris un ar fwezzi to aiftedfinafam fang: Sic transit gloria mundi (Tä aifeet pafauls augftiba). Waj nu wiffas fchihf leetas taps arri wehrä liltas pee nahlofchas pahwesta zelfchanas, kas to warr finnaht? Paffahfifim te, fa taggadejois pahwests Pius IX. tappa zelts: Winna wahrdf bij Johannes Maria grafz Maffai Ferretti, winfch bij kardinalis un bifkaps no Imolas Italijä un patlabban pee fwehta darba bij, kad tam ta finna tappa atneffa, fa pahwests Gregors XVI. famä 80 gaddu wezjumä Deema preefchä aifgabjis 1846. g. Gan winfch nu finnaaja, fa pehz lilkuma arri winnam jafteidsahs uf Rohmu, fa warr flabt buht pee jauna pahwesta zelfchanas, bet to ne prahtä nenehma, fa arri pats warretu par pahwestu tapt zelts. Bet fiant winfch lilkahs meerihs no waiga un til noflummis par pahwesta aifeefchannu, tomehr winna fullainis, kas to finnu atneffa, bij dubbult nemeerihs un kad bifkaps winnu jantaja, kas tam laitoht, tad atbildaja: Al augftiba! man fchkeet, fa Imola Juhf wairs atpaffal nedabufs. Bifkaps Maffai nobeidsa fawu deewakalwofchannu, noturreja wehl mischas par aifgabjufcho pohwestu un dewahs tad uf Rohmu zellä, famus pahri fullainis libds panendams. Kad winna ratti zaur pilfehta wahrteem brauja, tad faffrehja laufchu pulks gau-fchas affaras raudadams luhdja: Al nahz til pee mums atpaffal, nepamett muhs bahrinus. Winni temi zels par pahwestu un mehfs temi wairs neredfifim! Winnam bij jahrauz zaur Foffombrones pilfehtinu un tur gaddijahs weena leeta, kas laufchu azzis it fa balfs no debbefihm tappa ufneems. Kardinalam eebrauzohf redseja baltu ballodi augftu gaisä par winna ratteem liddinajotees un beidsohf uf ratteem nolaischamees. Nu wiffi fanga: Sweifs! Sweifs! Das buhs kas pahwests! Gau raudfija it fa ifprohweedami to ballodi nobaidiht, bet melti, winfch paffla fehdohf un pehz labba laika tad zehlabs un nolaidahs uf zeeituma namina jumta. To nu aikal uilifka tä, fa pahwests buhfchohf wiffas zeeitumu durwis atwehrt un par fwabbadibu gahdht. Tifko bij Rohmä nebrauzis, te

ohträ deenâ jau bij wisseem kardinaleem jafapulzejahs konflawâ. Sanahza Silwestra basnizâ un deewakalposchanu noturrejuschi no preesterem un larra pulkeem un leela fuschu pulka pawadditi, dewahs it pa 2 rindâ pahwesta pilli, fur ta fanahkama weeta jeb konflawe jau bij fatasita. No wisseem 62 kardinaleem daschi tahluma labbad daschi wezzuma un wahjibas deht nebij warrejuschi til ahtri atbraukt, tâ ka tit 51 bij kohpâ. Wissi lihds schim bij weenadâ gohdâ, bet no fchi pascha pulzina bij zeltees tam weenam, kas buhtu tas lungs par wisseem. Kurfch nu tas gan buhs? Gan wissadi irr pee tahm daschlahrtigahm wehleschanahm gahjis; jif dasch, kas jau liffahs wissu balsus panahzis palikka beidscht atstahs un atkal zits, us lo neweens nedohmaja, panahza to nezerreto gohdu. Wissadi notiffumi irr basnizstahs ussahmeti, arri tahds, fur weens no kardinaleem redsedams, ka wiss pulks newarr un newarr weenis prahtis tapt, eefauzahs: Es esnu pahwests; un it lâ ar sibbena ahstrumu mohstahs leelajâ pulkâ tahs dohmas, winnu arri fawkt un noteek arri, ka iswehl scho kardinale. Biskaps Mastai tappa no jitteem kardinaleem eewehlehts par weenu no teem 3 balsu ussahmetajeem un winnam ihpafchi peekritta tahs sähmites atpleht un fawkt, kahda wahrds tur wirsâ. Diwi deenas aigahja, kamehr waijadfigahs diwi treschahs dakas no wisseem balkeem us Mastaju saweenojahs. Trihs reis jau bij sähmites krahfni mostas un tee weegli duhmini, kas tur gaisâ lahpa, sinnoja ahrpuffe Rohmneekeem, ka wehl nau pahwesta. Beidscht zettortâ reis Mastais lassa pirmo sähmi, winna pascha wahrds, ohtru täpat, treschu täpat, tâ eet lihds 17. sähmei, të winsch it lâ pahruents ais ta brihscha swarra, fahk raudaht un newarr wairs lassihht; drebbedams luhds, lai labbahk zittu iswehl, kas lai sähmites lassa. Bet fapulze atbild, ka to newarr, jo tad wissai wehleschanai no jauna jafahlahs, dohd nogurru-schajam laiku, lai atpulschahs, kamehr warreja tahlahk lassihht. Assarahm birsoht winsch nu lassija un wehl arween sawu paschu wahrdu, tâ ka balsu wairums bij us winnu. Nu wissai faza: „Mums irr augstais preesteris!“ Mastais nokritta pee altara zells un tiffa mohdinahts, kad wezzakais kardinale peggahja tam prassija: „Waj tu peenemm scho wehleschanu, kas tewi isredsejuschi?“ Mastais metta azzis us to Kristus sähmi wirs altara un tad atbildaja ar drohschu balsu: „Kungs redsi sawu nezeenigu kalpu, bet taws prahs lai noteek! Es peenemmu to!“ Nu wissai klannijahs winna preeschâ, jauns pahwests nehmahs sew to wahrdu Pius, gahja nu tai sahlê, fur tappa pahwesta apgehrbâ gehrbts, fanehma tohs baltohs willainohs swahrkus, to balto johstu ar selta siblehem, baltahs sekkes un purpurfarlanahs kurpes ar selta krusstu. Nu tappa sehdirahts us gohda krehfla un wissai tee, kas nupat bij winnam lihdsigi bijusch, butchoja winna kurpi kahja un winna gredseni rohkâ. No turrenes nu skanneja ta wehsts Rohmâ un no turrenes pa mallu mallahm „Mums irr pahwests!“ Tâ tas foreis notiffa. G.

Gruntineeks un fals.

1. Semneeks un fals.

„Semneeks“ Wahsemme nosihme gruntineeku. Wahsemme irr bagata ar bagateem gruntineekeem. Kaut ween winni nebuhtu til lepni! Tahdu bagatu semneeku të lassitajeem preeschâ stahdischu. Winsch pa leelzettu brauza ar diweem brangeem sirgeem. Pats sehdeja wahgds. Puffs bja par kutscheri. Slaiks jaunellis ar skaitu waigu un laipnigahm azzihm.

Semneeks, winna lungs, jau bij wezzihgs un wahjihgs. Jo puffs isflattijahs laipnihgs, jo semneeks isliffahs flarbs un fa-ibdis.

Un fur tad winni bij braukdami? Swescha zeema basnizâ swehtija leelus swehtkus. Us scheem swehtkeem itgadd kattoti no swescheem zeemeem mehdsâ fateszeht, ihpafchi firdsejt, kas sawahm mohkham të zerreja atweegli-naschanu jeb pilnigu dseedinaschanu dabuht. Tas pats mehks arri muhsu semneekam stahweja preesch azzihm.

Kad winni pee basnizâ bij atbraufusch, tad basnizâ wehl bij tuffcha. Til weena wezza mahite atraddahs Deewa namnâ.

Semneeks ar mohkham islahpa is wahgeem un Wendelam, tâ falsam bij wahrâ, teiza: „Brauz pamasitnam ar sirgeem apfahrt. Winni sipri fabraukti. Behz puestundas tew atkal waijaga flahk buht. Behz puestundas. Ne agrahk!“

Wendels atteiza: „Waj tas nebuhtu gudrahk, kad es täpat paliktu? Es sirgus jau warretu pee feet pee sehtas. Zuhst tal effat wahjich zilweks un tas warr gadditoes, ka Zums palihdsiba waijadfiga . . .“

„Man tewis newaijaga.“ — tâ semneeks ataurdeja — „es tal teescham nesinnu, fur tu mannim warretu palihdseht. Tu arri buhtu tas pehdigais, no ka es liffahs palihdsetees.“

„Tas man gauschi firdi fahp, ka tâ runnajat, Duffkul faimneeks, es Zums teescham nefur negribbetu pretti buht.“

„Ne ka, ne ka! Es gribbu weens pats buht. Mannim tewis newaijaga. Gij ellê!“

„Nu labbi, es eeschu. Bet mannim leels brihnumes, ka to leetu flehpijat, fo gribbat darriht. Es sinnu gan, Zuhst to krusstu ap basnizu gribbat nest, zerredami, ka tad swehta Marija Zums weffelibu dohs. Rabbi gan. Bet kam tad to flehpijat? Kam til agri effat atbraufusch, pirms Deewa wahrê fahkuschees? Laikam gan tadehl, lai neweens to neredi, ka bagats Duffkul faimneeks to smaggo krusstu nesi?“

„Kad tu isputtetu! Waj tewim esnu luhdis, ka mannim spreddiki turri? Leez manni meerâ un gahda par sewi paschu!“

Wendels gan labprahk wehl fo buhtu fazzijis, bet winsch sawaldijahs un aibrauza.

Duffkul faimneeks wehl reis wissapfahrt flattijahs un tad eegahja basnizâ.

Të netahk no altara pee feenas leels krusst no balkeem falikts bij peepleets. Teika fazzija, ka schis krusst

smagguma un seeluma pehz Golgatas krusam effoht libhsinajams un kas scho krusu ap basnizu neffoht, tas to panahfoht, fo wehlejtees.

Mahnutzighs Dufful fainneeks arri zerreja, ka no sawahm negantahm kaulu fahpehm tiffchoht wakkä, kad krusu ap basnizu neffichohht, bet no zitteem kaunedamees winsch jau til agri bij atnahzis, lai neweens to neredsetu. Winsch leezahs, nehma krusu us plezzeem un lehnitiam, ar kluffu balfi luhgschanu flaitidams, iigahja no basnizas. Bet wehl ne dividemit sohls nebija spehri, tad jau atskahrta, ka spehls fahka suddin. Krusts wizzo wahjo wihru speeda neschehligi, ta ka ar mobkahn meen warreja tablahl staigahht. Sweedri pilleja no peeres un preeksch azzihm bija ta ka migla. Beidsoht winna nespehzigas rohkas krusu wairs nejaudaja faturreht. Krusts skannedams apgahsahs un arri neffejs krita pee semmes un nogihba.

Bet wehl Duffuls semmi gandrihs nebij aistizzis, kad jau diwas stipras rohkas winnu pazehla. Wendels fainneeka aistleegschanai par spihitu sirgus pee sehtas bij peefehjis un pots tumuma palizzis, lai sawam lungam warreiu palihga steigtees, ja wajadssiba buhtu. Wendels Duffulam libhsas zekhs bij mettees un to turreja ar sawahm rohkahm.

"Nu kas tad tas par kumedinu?" ta peepeschi issauzahs wihrs, kas Wendelam nemannoht bij klacht nahzis. Scho puifi par nesmuflu newarreja nosaukt. Bet jau no winna waiga un azzihm warreja nojehgt, ka aplam drohsch un beskaunihgs effoht. Ka leyns bija un labpraht isklirejahs, to apleezinaja winna kamsohle un weste, kas ar beeu fudraba knohpu kahrtu leelijahs un garra un beesa pulkstena lehde, kas jau no tableenes spihdeja.

"Kas tad te notizzis?" ta winsch atkal issauzahs. "Bagats Dufful fainneeks guff pee semmes. Waj winsch irr apreibis, jeb waj arri gibb fwehts palikt un to krusu nest?"

Wendels metta ar rohku un ar pusbalfi fazzija: "Kluff, Duhmin, nahz schurp un panemm manna weeta to semneeku! Darri ta, it ka tu paschulair' buhtu atnahzis un nokrittuscho semneeku gribbetu pazelt."

"Es? Ka tad mannim tahds gohds teek? Man leezahs, ka tewi pasihstu, waj ne-essi Dufful fainneeka kalps?"

"Ja, gan!" ta Wendels atteiza — "bet es negribbu, ka winsch manni reds, kad atkal azzis atdarra. Un to it tadehl negribbu, ka winna kalps esmu."

"Waj ta? Nu tad eij ween!" Duhminsch paleezahs un cestahjahs Wendela weeta.

Kad semneeks azzis atdarrija un atkal pee pilnas fapraschanas bija nahzis, tad Wendels jau bij issuddis.

"Kur tad esmu?" ta semneeks praffija. "Kas irr notizzis un kas irr pee mannim? Waj tas nau Duhminsch, tas meefneeks?"

"Sinnams, tas gan esmu. Zuh mannini laikam taf wehl pasihstat. Jau daschu puddeli lohpa effam istuffschojuschi. Nu, es paschulair' esmu atnahzis, kad Zuh krittahht pee semmes."

"Pee semmes esmu krittis? Es?" Ta fazzidams semneeks sagfschu pehz krusa flattija.

"No tableenes jau esmu redsejis, ka weens zilweks to krusu nessa. Bet to sinnams gan nedohmaju, ka kas buhschoht tas Dufful fainneeks."

"Redsat, meefneeks," — ta Duffuls melloja — "es par agri us basnizu esmu nahzis. Mannim bij garfch laik un ta tad smeekla deht esmu prohwejis to krusu nest. Saprohtat, par smeeklu ween."

"Sinnams, par smeeklu ween!" ta reebigi pasmeedamees meefneeks fazzija. "Gan weenreis tikla teikts, ka pirkti Zuh libki un stihwi palikluschi no seelas naudas flaitischanas. Bet kas Dufful fainneeku pasihst un sinn, ka winsch agrahl nekur nau atrahwees, kur preeziga dsihwe bija, tas jau netizzehs, ka nu palizzis par bahbu."

Semneeks kaunejahs un besdeewigam meefneekam necedrohschinajahs ne wahrdinu pretti runnahht, bet meefneeku til ween luhdja, lai neweenam neko neteizohht par to, ka semneeks "smeekla deht" to krusu neffis.

"Par to Zuh warrat drohschi buht," — ta meefneeks — "ka kluffu zeetischu, tapat ka tas krusu, fo kauschu deht atkal liffchu us sawu weetu. Bet kur tad nu ihsti gibbat eet?"

"Mans puifis drihs klacht buhs ar sirgeem . . ."

"Nu tad jo labbahht — tad lohpa brocksim us zeemu. Mannim ar Leieskrohdsineeku nohtigi jarunna."

"Labpraht," — ta semneeks atteiza, bet druffu ta ka kawedamees — "bet tas laikam taf newarrehs notikt dehl mannas meitas . . ."

"Zuhfu meita?" ta Duhminsch issauzahs ar spihdedamahm azzihm. — "Waj klaita Kristine arri te? Kur tad ta irr? Laikam gan basniza?"

"Ne, manna meita wehl nau basniza. Winna nahks wehlahht ar teem zitteem Deewa wahrdineekem."

"Bet taggad pulkstens wehl nau astoni" — ta meefneeks — "un preeksch pulksten desmiteem Deewa wahrdineeki nenahks — waj tad Zuh te til ilgi gaidiseet? Nahkat labbahht mannim libhs us Leieskrohgu!"

"Bet es taf Kristinei esmu fazzijis, ka us winnu gaidischu . . ."

"Kas par to lait?" ta Duhminsch pasmehjahs. —

"Waj tad Zuh ne-effat lungs un waldineeks sawa mahja? Do es taf nebuhtu dohmajis, ka Zuh mannu luhgschanu uemas wehra nenemseet!"

"Nu, nu, gan redsefeet, ka Zuhfu wahrduus neturru wis par neekeem! Zuhfu taifniba! Es esmu tas lungs, ne Kristine. Es tai sinu dohschu, ka mannim zittas dohmas nahkschas un ka winnai pehz Deewa wahrdeem buhschoht nahkt us Leieskrohgu."

Paschulair' Wendels atbrauja ar sirgeem.

"Bet kurfch tad Zuhfu meitai sinu dohs?" ta meefneeks praffija.

"Kur gan padohmu sinu," — ta semneeks. "Wendeli, nokahpy un dohdi meefneekam grohschus. Nu, kam kaweees? Es ar meefneeku brauffchu us Leieskrohgu. Tu palikfi tepat, tu gaidisi us mannu meitu un tai teikfi no

mannas puffos, lai pehz beigteem Deewa wahrdeem nahf us Leieskrohgu un tu wiinu pawaddisi."

"Kà? Tas kalps lai pawadda Zuhfu meitu? Weens kalps un Zuhfu meita — waj tad gan labbi fa-ees lohpa?"

"Kapehz ne?" tà semneeks atteiza ar pusbalfi, tomehr tà fa Wendels latru wahrdu warreja dsirdeht. "Winsch irr mans kalps un wiinam jadarra, fo lam pawehlu. Zuhf tak nedohmafeet, fa winsch til beskaunihgs buhs un fawas azzis us lunga meitu pozels?"

Nabaga Wendels ais fauna un dusmahm palikka gan bahls gan farlans un warbuht kahdu fkarbu wahdu buhtu fazzijis, bet jau semneeks aishrauzja ar Duhminu.

Wendels pasehdahs pee basnizas us benka. Wisaplahrt kluffums waldija. Jaunellam preeksch azzihm stahjabs ta mahjina, fur tehws mahte bij dsirdehjuschi. Wiasch garrà dsirdeja mahtes mihligh balfi. Wiasch peeminneja, tà pirmoreil pee mahtes rohlas us Deewa nammu gahjis un tà pehz kahdeem gaddeem alkal mahte lihdsias pee tehwa kappa stahwejis, tà beidscht arri mahti us sayfehlu pawaddijis un tà tad tà nabaga bahrenihgs sweschu lauschu maifi ehdis, lamehr beidscht Duffulds par kalru palizzis. "Un kam tad wiinam tas gads, fo te pawaddijis, tà deena pagahjus? Al, to Kristines spohschas azzis padarijuschas. Tà dohmadams nabaga puiks palikka lohli noslumimis. So waj tad lepn semneeks nabaga kalpam sawu weenigu meitu dohs par feewu? Un waj warbuht patti skaisa Kristine wiinu ne-astams no sewis?"

Kad Wendels wehl tà dohmaja, Deewa wahrdineeku garra rinda basnizai tuwojahs. Wiinu starpa arri Kristine atraddahs. Wendels ar spihdedamahm azzihm us wiinu skattijahs. Meitina Wendelam illiklats skaisata un mihlaka ne tà wiffas zittas jaunelles pasaulé.

Kad Kristine Wendelam gorram gahja, tad winsch tai teiza: "Tehws mannim pekohdinajis Zums fazzicht, fa winsch jau us Leieskrohgu brauzis; Zums buhschoht..."

"Par to wehlahf, pehz Deewa wahrdeem warrehs runnah" — tà Kristine — "taggad neklahjabs, par laizigahm leetahm runnah."

Schee pittu wahrdi Wendelam gauschi firdi fahpeja, ihpafchi tapehz fa wiffi laudis tohs bij dsirdehjuschi. Wiina firdi izehlats karsta zihnischahs. Wiasch apnehmahs, sawu mihlestibu ar wiffu fakni israut is firds un Duffulam usfazzicht un zittu deenestu mefleht. Kam ihgahl tur palikt, fur tehws to pulgoja un fur arri meita, tà rahdijahs, to nezeenija?

Deewa wahrdi bija pagallam. Draadse no basnizas nahja ahra. Beidscht arri Kristine nahja. Tà apstahjabs pee Wendela, bet nu waites nebij fkarba, bet it mihligi jaunellam rohku fneedsa un fazzija: "Nememat par launu, fa pirmit biju til nelabba. Wezza Juble mannim isteikufi wiffu, tà mannam tehwa effat palihdsesjuschi, kad winsch bij nogihbis un fa ne meesneeks, bet Zuhf wiinam tas labdarritajs bijuschi. Wezite weena patti basniza bijusi, kad tehws to krusu neffis. Zuhf effat labs zilweks. Tadeht luhdsami peedohdat mannim!"

"Waj tad tas teescham teefa?" tà Wendels preezigi issauzahs. — "Waj nesapnoju? Zuhf mahlat pee mannim? Kà tad es Zums warretu launotees?"

"Un kahdu fannu mannim neffat no tehwa?"

"Kà Zums buhschoht us Leieskrohgu nahft un fa man Zuhf buhs pawaddiht."

"Zuhf gan laikam tahdu grubtu darbu negribbetu padarriht? Es arr weena patti us Leieskrohgu warru eet!"

"Grubts darbs? Kà tà warrat runnah? Es Zuhf gribbetu pawaddiht ne ween us Leieskrohgu, bet lihdsi pasoules gallam. Tà mannim buhtu ta wieskelala laime, kad es muhscham pee Zums warretu buht."

"Un kam tad pee mannim newarrat buht? Kam arween Duffulds newarrat palikt?"

"Al." — tà Wendels noslumimis atteiza — "Zuhf tehws jau irr wejs un drihs eegubtneeku neims. Un to manna firds nepanestu, fa Zuhf zittam peederretu. Tad es labprahf skreetu deewasinn fur!"

"Duffulds tas ween paliks par faimneeku, fo es gribbu. Es pehz bagatibas nekahroju. Kad ween gohdihgs zilweks irr un manni mihlo. Waj warbuht tahdu nepasihstet?"

"Kristin!" tà Wendels issauzahs — "Zuhf wahrdi gandriht tà skann it tà... bet tas jau muhscham newarr buht! Es jau zibs nefas ne-esmu, tà nabaga kalpisch."

"Bet Zuhf effat gohdihgs wihrs un tas wairahf irr wehrets ne tà bagatiba."

"Waj tad tas teescham irr teefa?" tà Wendels gamileja. — "Waj teescham mannim gribbi peederreht tà feewa?"

"Ja gan, Wendeli, no wiffas firds. Es tew jau sen esmu mihlojusi. Un wehl schodeen to teikschu tehwa."

"Bet fo tehws fazzihgs?" tà Wendels behdjahs.

"Par to mannim nau behdas. Gan tehws passauhgs sawa weeniga behma luhgschannu."

Tà runnadami abbi gahja us Leieskrohgu.

(Uf preekschu wehl.)

D s e e f m i n a ,

fo Leepaja us Keisara Pehtera swehtkeem par wahzisti pee Pehtera I. teela bides pawilsona dahsa us baschm pehz ihpafschas meldinas Leepajas pilsehta dscedataju tohris dscedaja, 30. Mai 1872.

1.

Klau! swehtu swannischana
Zaur Kreemu semmi skann,
Un gohda dscedaschana
It wiffas mallas swann! —
No weena gall' lihdsi obram
Skann patekshann' un gohds
Tam Pehterim it Leclam
Ar muit' un firdi dohts.

2.

Schis Keisars gaisma zehla
To tautu publigi —
Un fuggoschannai mehla
Gruntis pirmo almini,

Tahs gauschi flawetas un lehtas

Sweedru semkobjibas maschinas

prohti: arklus no 5 lihds 16 rubl., ezefchas, fehshanas-maschinas, rohtas- un sirga-kullamas maschinas no 120 lihds 450 rubl., puzmaschinas, eksesmaschinas u. t. pr., ta arridsan

superfossatu

peedahwa par lehtu maksu

F. W. Grahmann,

Maschinas-lebgeris Rihga, Alfolai eela, blakkam Schuigen (bifneeku) dahrsam, pretti gabha fabrikam.

Kantohrs:

leela Zehfaba eela, fehshesam pretti Birschu nammam.

30. Augusts.

Ar mubfu lohti mihlota augsta Runga un Keisara un Winna augsta frohnamantineeka wahru deena sakriht lohvõ Kursemneeku atdshinas fwehkti, dshinrebuhshanas atzeshanas veemina. Ihpaschi tiks Jelgawõ fchi deena fwinneta, pee kabdeem fwehkteem peedallitees, ta katu, ta fewischi dshedshanas beedribas ar to peeminneschenu zaur fcho mihli uslubd, lai tabs famas peeteleshchanahs laiku, wiswebia ti lihds 20. Augusta, appalksh varaktijusham dohtu sinnabt un turklabt istehtu, kabdas dshemas tahs dshedabs.

P. Allunan,

Jelgawõ, saltaja eela Nr. 2.

Zaur Kursemmes semmeswirsteefas nolemshanu no 17. Jult deenas sch. g. es esmu par semmeswirsteefas adwofatu no 1. August deenas ezshakht ar Jelgawõ dshwofshanu eestabdihts. 3

Semmeswirsteefas adwofais

Alfons Neumann.

Dshwofstis: Skibwera eela Nr. 3.
Nunnaschanas laifs: ribdõ no wulstõn 9-11.
Pebz puõdeenas " " 3-4.

Rijas-maschin un meldera feetus, no manis rascha auktus, warr dabuht Jelgawõ. Kattohu un Katribnes eelas shubri, Sakmannana nammã Nr. 5, pee addatutaitaja melstera 3

J. Rosenberg.

Superfossatu

no tahs jau wairahk gaddu pashtamahs sortes esmu atkal jaunus peefubtijunus dabujis un teel pahredohti par 4 rubli 25 kap. par maisu no 6 pudu smagguma, pee

J. S. Haase

Jelgawõ, wates eela Nr. 1. 6

Bulwischu mahja, us Bauklas zella, ar bohdi un leelu eebrauschannu, fur wissadu andeli ar labbihu, linneem un zittahm leetahm dsem, par masu eemakshchanu ir pahredohdama. Turpat arri weens dahrsõ un kartuffelu semmes weeta pahredohdami. Klahrtas sinnas turpat. 3

Tohs skunstigus druwu mehslus (superfossat)

turri jau sen par lohti deerigeem ir isslaweti, warr dabuht par Rihgas tirgu Jelgawõ pee Saulites, pret Latw. basuizu.

P. Blanberg.

Sinna skohlotajcem.

Zaggad arri Geografijas ohtra dalka ir drikketa, to Jeshwaines dr. H. A. Daugall farabstijis. Winna ir dabujama nawat, fur pirma dalka, prohti:

- Jeshwaines draudses skohla.
- Kobneses pagast " "
- Keelwahrdes draudses " "
- Veel-Strupes " "
- Siguldes " "
- Mat-Sallazas " "
- Rujenes " "
- Wallas " "
- Walmeeras " "
- Araschu " "
- Burneeku " "
- Smiltenes " "
- Mulfnes " "
- Ohrgu " "

Zehfõs pee rahtes lunga Pieschle, Jelgawõ pee Schablomahy lunga, Rihgã pee brakteem Busch t.

Geografijas ohtra dalka ir missa Kreewu Keisara walsiba, bet it ihpaschi Bidsemme, Kursemme un Zaggawu semme ip plashi awalkita. Sche ar ir klabt peeliktas pirmahs dalkas drikketaja leelalahs misshchanahs.

Leelakais krahjums

sehuhjannu maschinu

preeksch fskrohdereem un t. pr. no 65-100 rubl. f. un masakas ar rohtu geeschamas par 35 rubl., ka arri preeksch fainneezehm no 16 rubl. sudr. fakht. — Preeksch wissahm maschinehm meh wairahk gaddus pilnigi galwojam un peefubtam bes maksas us pageschenu zennarahditajus ar bildehm. 3

Lühr un Zimmerthal,

Rihgã, teela Smiltschu eela Nr. 7.

Andeles pahrzeshana.

Wisseem mihleem draugeem sinnamu dohtu, ka es sawu apteekera un pehrwes prezses andeli nannã rascha nammã

zuktueela (Schwimmstrafe) Nr. 9 nahfoshã August mehnesi pahrzeshanu, turklabt luhgdams, pee manis arridsan schini jaunã weeta ar khbichinnigu usstizibu peestajabt. 2

Adolf Wetterich, Rihgã.

Iee skunstige druwu mehslit

superfossat (Marka Paktard)

jau 10 gaddus schini semme par derrigeem atrasti.

P. van Dyk Rihgã,

leelaja smiltschu eela Nr. 1, prettim birschu shubrim.

Jelgawõ nau tas lebgeris wais pee Kabela Guntbera, bet pee Kaufmannna H. Goptera pee tirgus platscha.

Schnu behrnus namm eefsch kost un rubmi un apshla arri wirnu fshobas dabus waddiht fshoblotajs Peh

Jelgawõ, kanal fehshes eela, jaunaja fshoblas nammã teesham prettim „Salka Stolzera“ (Günther) eebraushchanas weetai. 2

Tehrpatas elementar fshoblotaju seminarã

schogadd buhs usshemshanas eefamens pirmo September, par to kad mahjas ishuhweshana agrabl netkubs gattawa. Te klabt teel peeminnehts, ka preeksch wairahk audshkeem it Kreewu tantas frohna shwendshas ir swabbadas. Arri ar fennateem seminaristtem fshobla tai augshã peeminnetã laika eeshitees. 1

Seminara inspektors Maafs.

Klaweeru stundas tohu dohtas, rohtas darbs mahzihts, jeb meitenes, kas fshobla eet, kostõ nemtas Jelgawõ, leelaja eela Nr. 14, eefsch fehtas, ehbergi appalkshã pa kreiso rohtu. 2